

Література

1. Гузь Н.Г. Моделирование маркетинговых решений. Модели управления в рыночной экономике. Сб. науч. тр. – Донецьк: ДонНУ, 2000.
2. Яцкевич В. Проблема “меж” зростання і системна оптимізація // Економіка України. – 2006. – № 3. – С. 4–11, С. 6;
3. Старостина А.А., Кравченко В.А. Визначення цілей маркетингових досліджень: українська специфіка. – <http://www.4p.com.ua/som/3.html>;
4. Мних О.Б., Брицький Р.М. Маркетинговий аналіз регіональних потреб та прогнозування попиту на основі економіко-математичного моделювання // Регіональна економіка. – Львів: Ін-т регіональних досліджень, 2003. – № 2. – С. 88–97.
5. Чирков В.Г. Эффе́ктометрия. Популярные очерки. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 240 с.
6. Мних О.Б. Формування інтегрованої системи стратегічного управління розвитком підприємства // Вісник Київського НТЕУ. – 2005. – № 1. – С. 104–111.
7. Gupta S., Lehmann D., Stuart J.A. Valuing Customers. Columbia University, New York, NY 10027. – 2001.
8. Amir Eli and Baruch Lev, Value – relevance of nonfinancial information: the wireless communication industry // Journal of Accounting and Economies. Vol. 22.
9. Мних О.Б. Стратегічний аналіз факторів впливу на ринкову вартість машинобудівних підприємств // Вісник Хмельницького національного університету. – № 6. – 2007. – Т. 3. – С. 83–88.
10. Мних О.Б. Маркетинг у формуванні ринкової вартості машинобудівного підприємства / Монографія. – Львів: НУ “Львівська політехніка”. – 2009. – 428 с.
11. Орлов О.А., Рясных Е.Г. Маржинальная прибыль в экономических расчетах на промышленных предприятиях. – К.: Скарбы, 2003. – 132 с.

УДК 330

В. В. РУЧАК

Хмельницький національний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА РІВНЯ ЖИТТЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

У статті висвітлено стан соціальної політики держави, визначено основні тенденції та проблеми в цій сфері. Крім того, визначено роль держави у дотриманні соціальних стандартів щодо недопущення в подальшому зниження рівня життя населення.

The state of social policy of the state is reflected in the article, basic tendencies and problems are specified in this sphere. In addition, the role of the state is defined in the observance of social standards in relation to of decline of standards of living in the future.

Аналіз публікацій і матеріалів з питань соціальної політики показав, що увага наукової громадськості до соціально – економічних проблем підсилюється, що обумовлено умовами переходу до ринкових відносин. Існуюча політика до теперішнього часу не відповідає принципу системності і, як правило, в результаті зумовлює короткострокове згладжування найгостріших проблем у сфері соціально-трудових відносин. Нинішня нормативна і правова база регулювання соціальної політики в державі, а також на підприємствах недостатньо розроблена. Тому, практично залишаються без уваги базові уявлення про те, яку соціальну політику мають проводити підприємства в сучасних умовах. А ті заходи щодо розвитку соціальної політики не адресні, а отже, реалізація соціальної політики не забезпечує бажаного ефекту.

Соціальні аспекти знаходяться в центрі уваги вітчизняних учених і дослідників. Деякі аспекти цієї проблеми досліджували Д.П. Богиня, М. Кір'ян, В.І. Костиця, Е.М. Лібанова, А.М. Колот, М.М. Папієв, О.Л. Савенко, І.К. Бондар, М.С. Шаповал та ін. І все ж таки, існує методологічна проблема щодо визначення понять “соціальний захист”, “соціальні стандарти”. Тобто, відсутня єдина точка зору на зміст даної категорії. І це, в свою чергу, зменшує можливості розв’язання практичних соціальних питань. Також слід зазначити, що залишається недостатньо розробленими питання корпоративної соціальної політики в умовах економічної кризи.

В демократичних державах, рівень і якість життя населення є одним із головних критеріїв, який визначає характеристику соціально-економічної діяльності, де розвиток людини є найвищою метою соціального розвитку. І тому, в існуючих моделях соціальної політики багатьох розвинутих країн світу основну роль у розподілі доходів відводиться державі, а формування соціальної політики значною мірою залежить від її економічного стану.

Необхідно відмітити, що соціальна політика багатоаспектна і включає різні напрями. Визначаючи пріоритети реалізації соціальних програм керівниками підприємств, необхідно, перш за все, інвестувати в персонал і створення комфортних та безпечних умов праці.

Як звісно, особливе місце серед напрямів соціальної політики на підприємствах займає політика доходів. Як важлива соціально-економічна категорія, оплата праці має виконувати такі основні функції: відтворювальну – як джерело відтворення робочої сили і засобів залучення людей до праці; стимулюючу – встановлення залежності рівня заробітної плати від кількості, якості і результатів праці; регулюючу – як засіб розподілу і перерозподілу кадрів за регіонами країни, галузями економіки з урахуванням ринкової кон'юнктури; соціальну – забезпечення соціальної справедливості, однакової винагороди за однакову працю. Але в сучасних умовах заробітна плата виконує наступні функції: забезпечення зайнятості ціною зниження заробітної плати; забезпечення соціальних гарантій; стримування інфляції (шляхом несвоєчасної виплати заробітної плати). Перерозподіл зайнятих за галузями і сферами економіки; поширення нелегальної діяльності та вторинної зайнятості; посилення мобільності робочої сили. Оплата праці має бути, достатньою для компенсації фізичних, розумових та інших витрат, що мають місце у процесі трудової діяльності працівника, а також, заохочувати персонал до повної реалізації своїх здібностей, накопичених у школі, вищих навчальних закладах, на підприємстві.

У ринковій економіці, що базується на різноманітних формах власності й господарювання, підвищення матеріальної зацікавленості працівників в ефективній роботі має ґрунтуватися на таких умовах оплати праці, які б максимально стимулювали збільшення обсягу реалізованої продукції, товарів і послуг, підвищення рівня техніки та технологій, освіти та професійної підготовки, удосконалення організації та виробництва і праці.

Слід відмітити, що через світову фінансову кризу рівень життя населення України погіршився. Значно знизився рівень ВВП, зросли масштаби бідності, впали доходи населення, зменшилась реальна заробітна плата. У 2009 році було заморожено зростання прожиткового мінімуму на рівні грудня 2008 року, хоча ціни на споживчому ринку значно зросли. В такій ситуації, дуже важливо дотримуватись державних мінімальних стандартів, що стримують зниження рівня життя населення, особливо пенсіонерів, багатодітних сімей, одиноких матерів, інвалідів, безробітних, ветеранів війни тощо. Деякі з них опинились у складних життєвих умовах на межі елементарного виживання і тому вимагають підвищеної уваги та захисту від зниження рівня життя та обмеження своїх прав.

Зіштовхнувшись із наслідками світової економічної кризи, високо розвинуті держави із соціально орієнтованою ринковою економікою активно використовують соціальну політику у сфері праці. Уряд намагається забезпечити добробут в суспільстві через зменшення нерівності доступу до матеріальних та інтелектуальних благ, підтримуючи необхідний соціальний захист населення. Це означає постійний пошук балансу між економічною ефективністю й соціальною справедливістю, необхідністю збалансованого, стабільного та цілісного розвитку країни та взаємну обумовленість його соціальних і економічних складових.

У Законі України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III визначаються такі основні категорії, прожитковий мінімум, соціальні норми і нормативи, нормативи витрат (фінансування). До державних соціальних гарантій відносять встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, які встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, що забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму. А як звісно, розмір мінімальної заробітної плати визначається на основі прожиткового мінімуму. Прожитковий мінімум – це вартісна величина, яка розраховується за нормативами задоволення мінімальних потреб у товарах з урахуванням рівня цін і яка достатня для забезпечення нормального функціонування організму людини та збереження її здоров'я і складається з набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. Соціальні норми і нормативи, це показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами. Нормативи витрат (фінансування – показники поточних і капітальних витрат з бюджетів усіх рівнів на забезпечення задоволення потреб на рівні, не нижчому від державних соціальних стандартів і нормативів.

Відповідність мінімальної заробітної плати споживчому мінімуму можлива лише за стабільної економічної ситуації і високого рівня виробництва. В умовах кризового стану економіки мінімальний розмір оплати праці та інші соціальні виплати визначаються виходячи з реальних економічних умов. У міру стабілізації економіки мінімальний розмір заробітної плати повинен підвищуватися і наближуватися до рівня прожиткового мінімуму.

Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" визначає правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів і нормативів, які спрямовані на реалізацію закріплених Конституцією та законами України. Норми і нормативи соціального спрямування у своїй сукупності складають вітчизняну нормативну базу. Окремі складові цієї бази містяться в багатьох законах України, насамперед, Конституції, законі "Про Державний бюджет на 2010 рік", Кодексі законів про працю України та ін. Необхідно відмітити, що всі ці документи розроблені у відповідності до вимог міжнародних норм.

Щоб зупинити подальше зниження рівня життя населення та утримати його на базовому рівні, сформувати у населення впевненість у майбутньому, необхідно у першу чергу застосувати такі заходи: подолання інфляції і збереження стабільної національної грошової одиниці – гривні; встановлення мораторію на надання нових пільг для населення; перехід до жорсткої бюджетної політики; заморожування існуючого рівня соціальних виплат; збереження купівельної спроможності всіх соціальних пільг, а також рівня заробітної плати і пенсій що вимагає коригування величини заробітної плати і пенсій на рівень інфляції; наближення рівнів соціальних гарантій

до світових мінімальних стандартів тощо. Ці заходи є першочерговими в умовах фінансово-економічної кризи. А загалом, Україна потребує більш керованої соціальної політики у сфері рівня життя населення. Вона повинна ґрунтуватися на запозиченні міжнародних норм і стандартів, насамперед досвіду Європейського Союзу.

Метою застосування системи соціальних стандартів, буде гарантування мінімального доходу громадянам, тобто в ліквідації або суттєвому зниженні бідності населення за одночасного скорочення утриманства в суспільстві за рахунок держави. Допомога повинна надаватися всім громадянам, доходи яких нижчий від встановленої межі бідності в державі. В першу чергу допомогу соціальну допомогу необхідно надавати найбільш нужденним верствам населення, які мають обмежену можливість заробляти гроші. Слід також зазначити, що структура потреб населення постійно змінюється з розвитком людини, що вимагає періодичного перегляду прожиткового мінімуму, який може не відповідати змінам у структурі споживання населення. Тому слід поступово розширювати структуру прожиткового мінімуму (його наповнення) з метою врахування змін у житті населення. Тобто, з підвищення рівня добробуту країни збільшуються витрати сімей на задоволення таких потреб, як транспорт, зв'язок, цифрове телебачення, комп'ютерна техніка, відпочинок тощо. І як наслідок, розмір прожитого мінімум має враховувати зміни у структурі споживання, а також випереджувати зростання цін та інфляцію і поступово збільшуватись.

Стратегічною метою державної політики доходів має бути доведення мінімальних соціальних гарантій до рівня нормативів вартості життя та удосконалення системи соціальної допомоги і виплат, механізмів захисту грошових доходів населення від інфляції. Ну а в перспективі бажано б відмовитись від показника "рівень забезпечення прожиткового мінімуму".

Література

1. Мельник С., Коропець П. Оцінка якості трудового життя на виробничому рівні методологічні підходи / С. Мельник, П. Коропець // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 5.
2. ЗУ "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" // ВВР України (із змінами, внесеними згідно із Законом 1107-VI від 28.12.2007. – 2008. – № 5–6, № 7–8. Ст. 78. – зміни діють до 31.12.2008.

УДК 334:95/.96(447)

Т. О. ФОМІНИХ

Запорізький національний технічний університет

СУЧАСНА ПАРАДИГМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Проведено теоретичне узагальнення та виділено етапи еволюційного розвитку теорій управління персоналом; визначено специфіку системи управління людськими ресурсами в рамках існуючої парадигми менеджменту, в сучасних умовах розвитку суспільства та бізнесу.

Theoretical generalization is conducted and the stages of evolutionary development of theories of management personnel are distinguished; the specific of control system of human resources is determined within the framework of existent paradigm of management, in the modern terms of development of society and business.

Постановка проблеми. Ефективне управління людським потенціалом є для організації першочерговим завданням. Але як показав аналіз останніх публікацій та даних з бізнес практики, більшість сучасних компаній не в змозі використати потенціал своїх співробітників. Методи управління, які вони застосовують, не забезпечують належного рівня продуктивності, якості, ефективності і не задовольняють самих працівників. Причиною того, що ефективне управління персоналом є зазвичай винятком, а не правилом, є те, що більшість сучасних організацій використовують традиційну систему управління персоналом, що виникла в повоєнний період, в той час, коли зовнішнє середовище змінилося, та продовжує кардинально змінюватися. Традиційні системи управління персоналом, що базувалися на принципах чіткого розмежування робочих місць, ієрархії посад та виключній ролі керівництва в вирішенні усіх питань не відповідають вимогам життя, і їх повинна змінити нова концепція, що має базуватися на інших принципах. Невідворотний перехід від промислового суспільства до інформаційного, посилення попиту на управлінський талант змушують багато в чому переглянути підходи до управління персоналом, нові реалії вимагають відмовитися від традиційних підходів, спонукаючи шукати нові. Новий етап розвитку людства вимагає нових форм управління людьми, нових підходів до управління, нової концепції в сфері управління людськими ресурсами.

Аналіз досліджень і публікацій. Концепція управління людськими ресурсами (УЛР) привернула особливу увагу багатьох практиків, вчених та консультантів в цій галузі. Одними з перших досліджень, як з наукової точки зору так і в практичному відношенні, були праці представників класичної школи, школи людських відносин, біхевіористів, пізніше суттєвий внесок зробили теоретики системного та ситуаційного підходів. Загальні контури нової концепції управління людськими ресурсами відстежуються в класифікації існуючих концепцій Л. Євенка,